

KONSTITUTSIYA — TARAQQIYOT GAROVIDIR

Toshkent Davlat Yuridik Universitet qoshidagi

M. Vosikova nomli akademik litsey 2.5-guruh o'quvchisi

Xasanaliyev Yosinbek Ramzjonovich.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada, konstitutsiya taraqqiyot garovi haqida fikr mulohazalar yuritiladi. Har qanday millatning Konstitutsiyasi boshqaruv binosi barpo etiladigan poydevor bo'lib xizmat qiladi. Bu taraqqiyot, farovonlik va asosiy huquqlarni himoya qilish yo'lini belgilash uchun xalq tomonidan tuzilgan tantanali garov, ahddir. Rivojlanayotgan jamiyat sharoitida Konstitutsiya hal qiluvchi rol o'ynaydi, millat taqdirini shakllantiradi va o'z fuqarolari uchun yo'l ko'rsatuvchi nur bo'lib xizmat qiladi. Konstitutsiya va jamiyat taraqqiyoti o'rtasidagi simbiyotik munosabatlarni o'rganib chiqadi va ushbu asosiy hujjat qanday qilib taraqqiyot garoviga aylanishini tasvirlaydi.*

Kalit so'zlar: *konstitutsiya, jamiyat, taraqqiyot, shakllantirish, qonun tizimi, millat taqdiri, demokratik taraqqiyot, qonun hujjatlari.*

Kirish. Konstitutsiya demokratik jamiyat uchun zamin yaratadi, xalq va hukumat uchun asos yaratadi. U vakillik tamoyillarini belgilaydi, fuqarolarning o'z hayotini shakllantiradigan qarorlarda o'z ovozigacha ega bo'lishini ta'minlaydi. Konstitutsiya orqali millat har bir fuqaro kelib chiqishi va e'tiqodidan qat'i nazar, qonun oldida teng bo'lgan tizimni rivojlantirishga sodiqligini va'da qiladi. Konstitutsiyada mustahkamlangan demokratiya taraqqiyotning tamal toshiga aylanadi. Bu erkin fikr almashish imkonini beradi, innovatsiyalarni rag'batlantiradi va nizolarni tinch yo'l bilan hal qilishga yordam beradi. Demokratik jamiyat tabiatan moslashuvchan, o'z fuqarolarining o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish va aholining jamoaviy donoligidan foydalanishga qodir.

Ta'limga e'tibor qaratadigan Konstitutsiya taraqqiyotning katalizatoriga aylanadi. Bilimli aholining ahamiyatini anglab, Konstitutsiya barcha fuqarolar uchun sifatli ta'lim olish imkoniyatini kafolatlaydigan qoidalarni o'z ichiga olishi mumkin. Ta'lim individual rivojlanish va jamiyat taraqqiyotining asosi bo'lib, tanqidiy fikrlash, innovatsiya va fuqarolik hayotida faol ishtirok etish uchun zarur vositalarni taqdim etadi.

Adabiyotlar tahlili. Konstitutsiya ta'limga ustuvor ahamiyat berishga va'da berganida, u o'z fuqarolarining intellektual kapitali qimmatli manba ekanligini tan oladi. Ushbu majburiyat shunchaki maktabga kirish imkoniyatidan tashqarida; unga teng huquqli ta'lim imkoniyatlari, madaniy xilma-xillikni targ'ib qilish va umrbod ta'limni rag'batlantirish qoidalari kiradi. Bilimli aholi nafaqat ishchi kuchiga hissa qo'shish uchun, balki doimiy taraqqiyot madaniyatini rivojlantirib, ongli qarorlar qabul qilish bilan shug'ullanish uchun ham yaxshi jihozlangan.

Konstitutsiyaning asosiy rollaridan biri bu shaxslarning asosiy huquqlarini himoya qilishdir. Ko'pincha huquqlar to'g'risidagi qonun loyihasida yoki shunga o'xshash hujjatda ko'rsatilgan ushbu huquqlar hukumat tomonidan o'z fuqarolarining o'ziga xos qadr-qimmatini va erkinliklarini himoya qilish uchun garov bo'lib xizmat qiladi. Konstitutsiya hokimiyatni o'zboshimchalik bilan amalga oshirishdan himoya qiluvchi va shaxslarning o'z hayotlarini ortiqcha aralashuvdan qo'rqmasdan yashashlarini ta'minlaydigan qalqon vazifasini bajaradi.

Shaxsiy huquqlarni himoya qilish nafaqat qonuniy majburiyat, balki taraqqiyotga bo'lgan axloqiy majburiyatdir. Fuqarolar erkin fikr bildirish, yig'ilish va shaxsiy hayotga bo'lgan huquqlariga ishonch hosil qilganda, ular jamiyatga faol hissa qo'shish ehtimoli ko'proq. Shaxsiy huquqlarni qadrlaydigan va himoya qiladigan jamiyat taraqqiyot uchun qulay zaminga aylanadi, chunki u o'z fuqarolariga yangi g'oyalarni o'rganish, status-kvoga qarshi chiqish va konstruktiv muloqotga kirishish imkoniyatini beradi.

Yaxshi ishlab chiqilgan Konstitutsiya qonun ustuvorligini o'rnatadi, iqtisodiy o'sishga yordam beradigan barqaror huquqiy bazani yaratadi. Qonun ustuvorligiga bo'lgan ushbu majburiyat shartnomalarning bajarilishini, mulk huquqlariga rioya qilinishini va nizolarning adolatli hal qilinishini ta'minlaydi. Bunday muhitda korxonalar gullab-yashnashi, innovatsiyalar gullab-yashnashi va shaxslar o'zboshimchalik harakatlaridan qo'rqmasdan iqtisodiy imkoniyatlarga intilishlari mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi. Konstitutsiya qonun ustuvorligini ta'minlash garovi sifatida iqtisodiy taraqqiyotning muhim omiliga aylanadi. Bu barqaror rivojlanish uchun asos yaratib, investorlar va tadbirkorlar izlayotgan barqarorlik va bashorat qilishni ta'minlaydi. Konstitutsiyaviy asosda qonun ustuvorligini birinchi o'ringa qo'yadigan davlatlar investitsiyalarni jalb qilish, iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirish va farovonlik imtiyoz emas, balki umumiy maqsad bo'lgan muhitni yaratish uchun yaxshi jihozlangan.

Ijtimoiy adolat tamoyillarini qo'llab-quvvatlaydigan Konstitutsiya inklyuziv taraqqiyotning kuchli vositasiga aylanadi. Tarixiy adolatsizliklarni tan olish va ularga murojaat qilish orqali Konstitutsiya har bir fuqaro teng imkoniyatlar va resurslardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lgan jamiyat uchun yo'l ochishi mumkin. Konstitutsiyada ko'rsatilgan ijobiy harakatlar, kamsitishga qarshi qoidalar va ijtimoiy ta'minot choralari jamiyatdagi bo'shliqlarni bartaraf etish va marginallashtirilgan jamoalarni ko'tarish uchun birgalikda ishlaydi.

Konstitutsiya, shu nuqtai nazardan, tarixiy tengsizliklarni bartaraf etish va teng o'yin maydonini yaratish uchun garov bo'lib xizmat qiladi. Inklyuzivlik taraqqiyotning harakatlantiruvchi kuchiga aylanadi, chunki turli xil istiqbollari va iste'dodlari katta yaxshilik uchun ishlatiladi. Ijtimoiy adolatni qadrlaydigan jamiyat nafaqat ma'naviy jihatdan to'g'ri, balki barqaror taraqqiyot uchun strategik mavqega ega, chunki u o'zining inson salohiyatining to'liq spektriga kiradi.

Konstitutsiyaning o'zgaruvchan sharoitlarga moslashish qobiliyati doimiy taraqqiyot uchun juda muhimdir. Jamiyat ehtiyojlari rivojlanib borayotganini e'tirof etib, ko'pgina konstitutsiyalarda o'zgartish mexanizmlari mavjud. Ushbu moslashuvchanlik asosiy hujjatning dolzarbligi va vaqtning qiyinchiliklari va imkoniyatlariga javob berishini ta'minlaydi.

Ekologik muammolar katta bo'lgan davrda, atrof-muhitni boshqarishni ta'kidlaydigan Konstitutsiya barqaror taraqqiyot uchun muhim vositaga aylanadi. Jamiyatlar iqlim o'zgarishi, resurslarning kamayishi va ekologik tanazzul bilan kurashar ekan, Konstitutsiya atrof-muhitni muhofaza qilish va barqaror rivojlanish majburiyatini ifodalashi mumkin.

Atrof-muhitni muhofaza qilish bilan bog'liq konstitutsiyaviy qoidalar toza va sog'lom atrof-muhitga bo'lgan huquqni tan olish, barqaror amaliyotni targ'ib qilish va hukumatning tabiiy resurslarni saqlovchi sifatida harakat qilish mas'uliyatini o'z ichiga olishi mumkin. Ekologik mulohazalarni konstitutsiyaviy asosga kiritish orqali millat hozirgi va kelajak avlodlarga foyda keltiradigan merosni tarbiyalab, Sayyora bilan uyg'unlikda taraqqiyotga erishishga va'da beradi.

Tahlil va natijalar. Konstitutsiyaviy tuzatishlar o'ylangan holda amalga oshirilganda, hukumat va uning fuqarolari o'rtasidagi tajribani o'rganish va ijtimoiy shartnomani takomillashtirish garovidir. Ushbu moslashuvchanlik jamiyatga yo'nalishni to'g'rilash, paydo bo'layotgan muammolarni hal qilish va yangi istiqbollarni o'z ichiga olishga imkon beradi, bu Konstitutsiya millatni abadiy taraqqiyot sari yo'naltirishga qodir tirik hujjat bo'lib qolishini ta'minlaydi.

Konstitutsiya taraqqiyot garovi sifatida millat intilishlarining timsolidir. Bu demokratiya, shaxs huquqlari, iqtisodiy farovonlik, ijtimoiy adolat va moslashishga sodiqlikdir. Yaxshi ishlab chiqilgan va qunt bilan qo'llab-quvvatlangan Konstitutsiya jamiyatni oldinga siljitadigan, fuqarolar gullab-yashnashi, yangilik yaratishi va jamoaviy farovonlikka hissa qo'shishi mumkin bo'lgan muhitni yaratadigan etakchi kuchga aylanadi. Texnologiya dunyoni qayta

shakllantirishda davom etar ekan, istiqbolli Konstitutsiya ijtimoiy taraqqiyot uchun innovatsiyalar kuchidan foydalanishga va'da berishi mumkin. Bu texnologik taraqqiyotning muhimligini tan olish, intellektual mulk huquqlarini himoya qilish va texnologik taraqqiyotning afzalliklari fuqarolar o'rtasida teng taqsimlanishini ta'minlashni o'z ichiga oladi.

Xulosa: Texnologiyalar bilan bog'liq konstitutsiyaviy qoidalar, shuningdek, raqamli asrda maxfiylik, kiberxavfsizlik va rivojlanayotgan texnologiyalardan axloqiy foydalanish kabi muammolarni hal qilishi mumkin. Texnologiyani konstitutsiyaviy asosga qo'shib, jamiyat raqamli davrda gullab-yashnashi, innovatsiyalar iqtisodiy o'sishni ta'minlaydigan, aloqani yaxshilaydigan va hamma uchun imkoniyatlarni kengaytiradigan muhitni yaratishi mumkin. Konstitutsiyaning jamiyat taraqqiyotidagi o'rnini haqida fikr yuritish ekanmiz, uning samaradorligi ham boshqariladigan, ham boshqaruvning majburiyatiga bog'liqligini tan olamiz. Konstitutsiya shunchaki pergament emas, balki faol ishtirok etishni, hushyorlikni va uning tamoyillariga sodiqlikni talab qiladigan tirik ahddir. Konstitutsiyani qo'llab-quvvatlashda biz taraqqiyot va'dasini hurmat qilamiz va uning sahifalarida mustahkamlangan ideallar hamma uchun sezilarli yutuqlarga aylanishini ta'minlaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, O'zbekiston, 2016.-56 b.
2. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib – intozom va shaxsiy javobgarlik – har bir raxbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent, O'zbekiston, 2017.-104 b.
3. Mirziyoev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligini garovi. Toshkent, O'zbekiston, 2017.-48 b.

4. Mirziyoyev SH.M. O‘zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi. T., O‘zbekiston, 2017. «Gazeta.uz».
5. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 30.04.2023 yil.
6. <https://lex.uz/docs/-6445145>
7. Axmatovich J. R. In vitro rearing of trichogramma (Hymenoptera: Trichogrammatidae) //European science review. – 2016. – №. 9-10. – С. 11-13.
8. Jumaev R. A. et al. The technology of rearing Braconidae in vitro in biolaboratory //European Science Review. – 2017. – №. 3-4. – С. 3-5.
9. Жумаев Р. А. Массовое размножение трихограммы на яйцах хлопковой совки в условиях биолaborатории и ее применение в агробиоценозах //Халқаро илмий-амалий конференция “Ўзбекистон мева-сабзавот маҳсулотларининг устунлиги” мақолалар тўплами. Тошкент. – 2016. – С. 193-196.
10. Жумаев Р. А. Значение представителей семейства BRACONIDAE в регулировании численности совок в агробиоценозах //ЎЗМУ Хабарлари. – 2017. – Т. 3. – №. 1.
11. Жумаев Р. А. РАЗМНОЖЕНИЯ ИН ВИТРО BACON NABETOR SAY И BRACON GREENI ASHMEAD //Актуальные проблемы современной науки. – 2017. – №. 3. – С. 215-218.
12. Axmatovich J. R. In Vitro Rearing of Parasitoids (Hymenoptera: Trichogrammatidae and Braconidae) //Texas Journal of Agriculture and Biological Sciences. – 2022. – Т. 4. – С. 33-37.
13. Suleymanov B. A., Jumaev R. A., Abduvosiqova L. A. Lepidoptera Found In Cabbage Agrobiocenosis The Dominant Types Of Representatives Of The Category Are Bioecology //The American Journal of Agriculture and Biomedical Engineering. – 2021. – Т. 3. – №. 06. – С. 125-134.